

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОГОВОРУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ

LEGAL NATURE OF THE PROPERTY MANAGEMENT AGREEMENT

Пилипенко І.С., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Манукян А.К., студентка III курсу факультету прокуратури
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Пашкова Н.В., студентка III курсу господарсько-правового факультету
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена всебічному дослідженню правової природи такого різновиду цивільно-правових договорів як договір управління майном, правове регулювання якого здійснюється главою 70 Цивільного кодексу України (далі – ЦК). Підкреслюється на особливий актуальності дослідження даної проблеми, що зумовлено активним збільшенням тенденції на укладення договорів управління майном, наявністю нагальних проблем, що виникають з цього приводу і взагалі виходячи зі специфіки даного виду договору. Проаналізовано сутність самої категорії «управління майном» і з'ясовано, що ЦК України і нормативно-правовими актами господарського законодавства вкладається у дане поняття досить різний зміст.

Значну увагу автори приділили дослідженню особливостей предмета договору управління майном, зокрема підкреслили, що не може бути предметом такого договору, а що може і за яких фактичних умов. До того ж, в контексті даного питання, обґрунтувавши свою позицію, змістовно акцентували на тому, що законодавець у ЦК досить безпідставно ототожнює предмет договору управління майном з його можливими об'єктами.

Окрім цього, у статті проаналізовано основні характерні риси договору управління майном, що яскраво відображають його правову природу. До таких слід віднести його реальний та фідучіарний характер, двосторонність, строковість, оплатність. Зокрема, особливо ретельно авторами було досліджено специфіку фідучіарного характеру договору управління майном, з'ясовано у чому саме полягає його сутність.

Також автори ґрунтовно досліджують питання, що стосується особливостей суб'єктного складу даного договору, зокрема визначено кількість сторін у договорі, хто може виступати такими сторонами, роль та права вигодонабувача за договором управління майном, який укладається на користь третьої особи, проаналізовано права та обов'язки кожної зі сторін договору. У контексті даного питання авторами обґрунтовано констатується той факт, що суб'єктний склад можливих установників управління диференціюється залежно від того, хто є власником майна.

До того ж, у даній науковій роботі згадуються нюанси правового регулювання, що стосуються порядку і способів управління майном, розміру і форми плати за таке управління, а також звертається значна увага на особливості притягнення до відповідальності сторін за неналежне виконання зобов'язань за досліджуваним договором, і відповідно правові наслідки, що виникають у такому випадку.

Ключові слова: управління майном, правова природа договору, фідучіарний характер, установник управління, управитель, вигодонабувач, предмет договору.

The article is devoted to a comprehensive study of the legal nature of such a variety of civil law contracts as property management agreement, the legal regulation of which is carried out by Chapter 70 of the Civil Code of Ukraine (hereinafter – CC). Emphasis is placed on the special relevance of the study of this problem, due to the active increase in the tendency to conclude property management contracts, the presence of urgent problems arising in this regard and in general based on the specifics of this type of contract. The essence of the category “property management” is analyzed and it is found out that the Central Committee of Ukraine and normative-legal acts of economic legislation have a rather different meaning in this concept.

The authors paid considerable attention to the study of the peculiarities of the subject of the property management agreement, in particular, emphasized that it can not be the subject of such an agreement, and what can and under what actual conditions. In addition, in the context of this issue, substantiating his position, meaningfully emphasized that the legislator in the Central Committee quite unreasonably identifies the subject of the property management agreement with its possible objects.

In addition, the article analyzes the main features of the property management contract, which clearly reflect its legal nature. These include its real and fiduciary nature, bilaterality, timeliness, payment. In particular, the authors studied the specifics of the fiduciary nature of the property management contract, and found out what its essence is.

The authors also thoroughly investigate the specifics of the subject composition of the contract, in particular the number of parties to the contract, who may act as such parties, the role and rights of the beneficiary under the property management contract concluded for the benefit of a third party, analyzed the rights and obligations of each of the parties to the contract. In the context of this issue, the authors rightly state the fact that the subjective composition of possible founders of management is differentiated depending on who owns the property.

In addition, this scientific paper mentions the nuances of legal regulation in the manner and methods of property, size and form of payment for such management, as well as the importance of managing attention to bring the parties to justice for improper performance of the contract and in accordance legal consequences that arise in such cases.

Key words: property management, legal nature of the contract, fiduciary nature, founder of management, manager, beneficiary, subject of the contract.

Вступ. Відповідно до ч. 1 ст. 1029 Цивільного кодексу України за договором управління майном одна сторона (установник управління) передає другій стороні (управителю) на певний строк майно в управління, а друга сторона зобов'язується за плату здійснювати від свого імені управління цим майном в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача) [1]. На перший погляд, здавалося б звичайна конструкція цивільно-правового договору, що не викликає якихось труднощів, але стикаючись з необхідністю його укла-

дення досить часто у сторін такого договору виникає безліч проблем пов'язаних з цим і відповідно питань щодо їх вирішення. Виходячи з аналізу судової практики, що стосується даного виду договору, можна констатувати, що здебільшого виникнення даних проблем пов'язана саме з нерозумінням або неправильним розумінням самої правової природи договору управління майном як такого. До того ж, законодавець у ч. 2 ст. 1029 ЦК закріпив, що договір управління майном може засвідчувати і виникнення в управителя права довірчої власності на отримане

в управління майно. Дане положення викликає на практиці ще вдвічі більше питань, пов'язаних з його застосуванням, ніж просто сам договір управління майном без засвідчення в ньому такого права. Адже тут необхідно чітко розуміти, відмежовувати і вміти правильно застосувати такі правові категорії як право довірчої власності як специфічний різновид права власності та довірча власність як вид забезпечення виконання зобов'язань. Адже наявність в особі кожного з цих прав тягне за собою різні правові наслідки і відповідно потребує неоднакового правового регулювання.

Тому, на нашу думку, у зв'язку з активним збільшенням тенденції на укладення договорів управління майном, наявністю нагальних проблем, що виникають з цього приводу і взагалі виходячи зі специфіки даного виду договорів, досить актуальним є питання більш ґрунтовного дослідження сутності правової природи договору управління майном з акцентом на певні формальні та практичні моменти щодо його укладення.

Мета статті полягає у комплексному та ґрунтовному аналізі правової природи договору управління майном, зокрема з'ясуванні сутності поняття «управління майном», дослідженні фидуціарного характеру даного договору, його предмету, форми, суб'єктного складу та особливостей комплексу його прав і обов'язків. До того ж, маємо звернути увагу на порядок і способи управління майном, розмір і форму плати за таке управління і безумовно відповідальність за неналежне виконання даного договору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що договір управління майном у цивільному праві України був і залишається предметом наукових досліджень та жвавих дискусій серед таких науковців як Р.А. Майданик, І.В. Венедіктова, Г.В. Буяджи, Ю.В. Курпас, В.О. Бажанов, В.О. Бажанова, В. Щербина, Т. Боднар, Є. О. Суханова, Є. В. Рябова, Л. Ю. Міхєєва, М. М. Агаркова, М. М. Слюсаренко, Л. Г. Єфимова, В. В. Вітрянський тощо. Але, незважаючи на це, проблема визначення правової природи даного договору все ж таки залишається досить актуальною і потребує додаткового детального дослідження усіх правових моментів, що впливають з цього.

Виклад основного матеріалу. Варто почати з того, що глава 70 ЦК України присвячена саме регулюванню такого виду цивільно-правового договору як договір управління майном. Аналізуючи положення даної глави, ми можемо констатувати, що законодавець ст. 1029 ЦК закріпив досить таку широку легальну дефініцію поняття «договір управління майном», яке ми вже згадували вище.

Але перш ніж визначити правову природу саме договору управління майном, на нашу думку, варто приділити увагу з'ясуванню змісту поняття «управління майном». Виходячи з аналізу положень чинного законодавства України, варто зазначити, що ЦК України і нормативно-правовими актами господарського законодавства вкладається різний зміст у поняття управління майном (майновими об'єктами) [2, с.8-9]. Що стосується останнього, то тут зміст даного поняття можна прослідкувати і визначити через наступні положення: п. 5 ст. 116 Конституції України [3], ст. 1 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» [4], п. 1 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [5], ст. 26, 29 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [6]. Хоча і не безпосередньо, але все ж таки певною мірою зміст управління розкриває ч. 5 ст. 1033 ЦК України, відповідно до якої управитель, якщо це визначено договором про управління майном, є довірчим власником цього майна, яким він володіє, користується й розпоряджається відповідно до закону та договору управління майном. Але варто тут звернути увагу на те, що договір управління майном не тягне за собою переходу права власності до управителя на майно, передане в управління [1].

Договір управління майном відзначається як особливий правочин, для якого характерний високий рівень довіри та досить важливе значення особистості його учасників, наділення управителя досить широким обсягом повноважень, зобов'язання його здійснення їх виключно в чужому інтересі – або установника управління, або вигодонабувача з метою не допустити безпідставного збагачення управителя, підвищені вимоги щодо відповідальності управителя та підстави припинення договору у випадку втрати такої довіри [7, с. 783].

Договір довірчого управління майном має, як правило, тривалий, продовжуваний характер, який укладається на певний визначений строк для здійснення цілого комплексу, а не лише будь-якої однієї чи кількох конкретних дій. До того ж, управитель майна вправі вчиняти не виключно юридичні, а й будь-які фактичні дії в інтересах власника або вигодонабувача, за умови, що дані дії не заборонені законом або договором, а також не суперечать визначеній меті сторін [8, с. 25].

Окремої уваги, з нашої точки зору, в контексті даного питання потребує предмет договору управління майном. Відповідно до ч.1 ст. 1030 ЦК предметом договору управління майном можуть бути підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухома річ, цінні папери, майнові права та інше майно [1]. Тобто, виходячи з цього, констатуємо, що предметом цього договору може бути будь-яке майно, а поряд з ним виділяють окремо і майнові права. До того ж, ЦК України у ч. 2 ст. 1030 акцентує увагу на певній специфіці грошових коштів, які не можуть бути предметом даного договору, за винятком випадків, коли право здійснювати управління ними прямо передбачено законом [1].

Варто мати на увазі той момент, що в управління можуть передаватися як нерухомі, так і рухомі речі, як індивідуально-визначені, так і речі, визначені родовими ознаками, якщо на це не має прямої заборони закону. До того ж тут потрібно пам'ятати вимогу ЦК щодо відокремлення майна, яке передається в управління, від іншого майна установника управління і від майна управителя. Виходячи з судової практики, зазвичай предметами договору управління майном виступають підприємство як єдиний майновий комплекс, нерухомі речі, цінні папери [9].

Але в контексті даного питання ми хочемо погодитись з влучною думкою В. Щербини та Т. Боднар, які стверджують, що в ч. 1 ст. 1030 ЦК України безпідставно отожднюється предмет договору (дії, що їх вчиняє управитель в інтересах установника управління або вказаної ним особи (вигодонабувача)) з його можливими об'єктами – підприємством як єдиним майновим комплексом, нерухомою річчю, цінними паперами, майновими правами та іншим майном. На обґрунтування цього науковці зазначають, що предметом договору є зобов'язання як правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Тому, враховуючи це, під об'єктом договору управління слід розуміти саме певні види майна [2, с. 8].

Варто також зауважити, що, за загальним правилом, майно, яке передається в управління за даним договором має на праві власності належати установнику управління (ч. 1 ст. 1032 ЦК). Лише випадки, коли власник не має достатнього обсягу дієздатності, або визнаний судом безвісно відсутнім, або помер, становлять винятки з цього положення [9].

Необхідно зазначити, що законодавець ст. 1039 ЦК закріплює можливість передання в управління і майна, що є предметом договору застави. Але при цьому на установника управління покладається обов'язок попередити про це управителя [1]. Досить часто це буває, коли предметом договору управління, як приклад, є нерухомість, що

перебуває у заставі, яку доречно передати в управління з метою більш ефективного її використання [9].

Наступним етапом дослідження цивільно-правового інституту договору управління майном є його форма. Відповідно до ч. 1 ст. 1031 ЦК, вказаний договір має укладатися в письмовій формі. Однак, дотримання простої письмової форми є недостатнім у випадку, коли укладається договір управління нерухомим майном, оскільки законом висувається вимога щодо його нотаріального посвідчення, що впливає з положень ч.2 ст. 1031 ЦК України [1].

Аналізуючи законодавче визначення договору управління майном (ч.1 ст.1029 ЦК України), можна визначити, що його суб'єктний склад характеризується наявністю лише двох сторін – установника управління та управителя, вигодонабувач, який не є установником, не буде договірною стороною, оскільки він відіграватиме роль третьої особи у зобов'язанні, котра наділена правами кредитора.

Однією із сторін вищезазначеного договору є установник управління, яким може бути будь-яка фізична чи юридична особа, котра наділена необхідним обсягом цивільної правосдатності та дієздатності. Науковець Р.А. Майданик зауважує, що установником управління може бути і держава, в особі її органів, що пов'язано з неможливістю певних осіб здійснювати право власності на належне їм майно [10, с. 310].

Суб'єктний склад можливих установників управління диференціюється залежно від того хто є власником майна:

1) особа є власником майна та установником управління одноособово. Суб'єкти цивільного права, що володіють обмеженими речовими правами на майно не можуть бути установниками управління, оскільки із загального сенсу цивільного права впливає, що ніхто не може передати прав більше, ніж володіє сам [11, с. 66]. Також, серед науковців поширеною є думка, що поняття «власник» необхідно широко тлумачити, адже об'єктами управління можуть бути не лише речі, як матеріальні об'єкти, а й виняткові права та права, засвідчені цінними паперами. Є.А. Суханов вважає, що в деяких випадках, установниками управління можуть бути вкладники банків, володілці цінних паперів, патентовласники [12, с. 120];

2) власником майна є фізична особа, місце перебування якої невідоме або ж її визнано безвісно відсутньою, у такому випадку установником буде орган опіки та піклування;

3) коли власником майна є малолітня особа або визнана судом недієздатною фізична особа, установником управління може бути опікун чи орган опіки та піклування;

4) якщо власником майна буде неповнолітня особа, вона самостійно може бути установником управління, висувається лише вимога наявності дозволу її батьків (усиновлювачів) або піклувальника;

5) для майна, власником якого є особа з обмеженою цивільною дієздатністю, установником управління є її піклувальник [1]. Слід зазначити, що дане положення ЦК України суперечить приписам ч. 3 ст. 37 Цивільного кодексу, оскільки за загальним правилом, правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, котрі виходять за межі дрібних побутових, вчиняються особою з обмеженою дієздатністю за згодою піклувальника, тобто виникає конкуренція загальної (ч. 3 ст. 37 ЦК) та спеціальної (ч. 5 ст.1033 ЦК) норм закону. Однак, у такому випадку треба керуватися правилом, відповідно до якого необхідно застосовувати спеціальну норму – ч. 5 ст.1033 Цивільного кодексу.

Згідно з ч. 7 ст. 1032 ЦК України, у тому разі, якщо зміниться власник майна, що є предметом договору управління, договір управління не припиняється, крім випадків, коли право власності на майно переходить внаслідок звернення на нього стягнення. Даною нормою закріплюється правило слідування, згідно з яким правило управителя

слідє за річчю, обтяжуючи певним речовим правом, незалежно від власника [11, с. 67]. Тобто, єдина підстава автоматичного припинення договору управління майном у разі переходу права власності на майно, котре є об'єктом управління – це банкрутство установника.

Оскільки зобов'язання, що виникає з договору управління майном не характеризується наявністю в однієї сторони лише прав, а в іншої – обов'язків, доцільно буде розглянути їх перелік для установника управління.

Зокрема, останній наділяється низкою прав: правом отримання вигоди від майна, що передається в управління, односторонньої відмови від договору, відшкодування збитків завданих управителем, визначення в договорі особи, котра замість нього буде отримувати вигоду (вигодонабувача) в результаті здійснення управителем своєї діяльності.

Щодо обов'язків установника, то ними є, наприклад: оплата послуг управителя, а також відшкодування необхідних витрат, що виникли у зв'язку з виконанням ним договору, необхідність повідомлення управителя про свою відмову від договору, а також попередження контрагента про те, що майно є предметом застави до його передавання в управління. Необхідно зазначити, що на установника управління не покладається обов'язок щодо видачі довіреності управителю, оскільки той може діяти без неї, на відміну від договору доручення, про що прямо зазначається у ч. 4 ст.1033 ЦК України.

Відповідно до ч. 1 ст. 1033 ЦК України, управителем може бути суб'єкт підприємницької діяльності, що обумовлюється поширеністю застосування даної договірної конструкції у сфері підприємництва, діяльність з управління майном спрямовується у більшості випадків на отримання прибутку, іншої вигоди з майна та може носити ризиковий характер [11, с. 67].

Однак, коло осіб, котрим надано право бути управителями є законодавчо обмеженим. Зокрема, органи державної влади та місцевого самоврядування, а також вигодонабувач його позбавлені. К.Г. Некіт у одній зі своїх праць досліджуючи суб'єктний склад договору управління майном, доцільно зазначає, що наявність таких обмежень пояснюється публічно-правовим характером діяльності владних органів, котрі не можуть виступати суб'єктами підприємницької діяльності, а також нести відповідальність за зобов'язаннями належним їм майном, адже закріплений за ними перелік прав на майно власника є дуже звуженим [11, с. 68].

Також, ЦК України передбачає можливість виникнення в управителя права довірчої власності у випадку, якщо це буде узгоджено між сторонами в положеннях договору. Довірчий власник може володіти, користуватися та розпоряджатися майном керуючись законом та договором управління майном. Слід зазначити, що укладення аналізованого договору не зумовлює перехід права власності від установника до управителя, на майно, котре передається в управління [1].

Оскільки договір управління майном, як вже зазначалося вище, передбачає поєднання прав та обов'язків для кожної із сторін, доцільним буде визначити їх для управителя майном. Аналізуючи положення цивільного законодавства, можна виокремити такі права управителя як:

1) право на отримання плати та відшкодування необхідних витрат, зроблених у зв'язку з виконанням договору, що підтверджує оплатний характер договору управління майном. Необхідно зауважити, що треба розрізняти оплату послуги з управління майном, як діяльності особи, що потребує від неї наявності відповідних знань й докладає зусиль та відшкодування фактичних витрат, котрі є супутніми щодо виконанням договору.

2) відчуження переданого в управління майна, а також укладання щодо нього договору застави, якому кореспондує обов'язок отримання згоди установника управління;

3) вимагати усунення порушень його прав на майно, переданого в управління, як від третіх осіб, так і від власника, як особа, котра має речове право на чуже майно [1]. Зокрема, способи та порядок захисту речових прав власників, а також управителя, регламентований Главою 29 ЦК України.

Законодавством на управителя покладається і ряд обов'язків при здійсненні управління майном, зокрема:

1) щодо особистого управління майном, однак, можливим є і залучення замісника управителя, у випадках, передбачених укладеним між сторонами договором або у разі виникнення необхідності забезпечити інтереси установника управління або вигодонабувача, за умови неможливості отримати вказівки від установника [1].

2) необхідність, вчиняючи фактичні або юридичні дії, повідомлення осіб з якими управитель вчиняє правочини про те, що він є лише управителем, а не власником майна;

3) обов'язок вказувати у правочинах щодо переданого в управління майна, котрі вчиняються в письмовій формі, свій статус управителя. У тому ж випадку, якщо в тексті правочину буде відсутня така вказівка, управитель вважатиметься таким, що зобов'язується перед третіми особами особисто, що означає те, що він нестиме відповідальність усім належним саме йому, а не установнику, майном.

Ще однією фігурою договору управління майном є вигодонабувач, яким може бути як сам установник, так і третя особа, вказана ним у договорі, котра не є стороною договору управління і є третьою особою, що залучається у зобов'язання на правах кредитора, оскільки не має за договором ніяких обов'язків, лише право отримання вигоди з майна. Вигодонабувачем у договорі може бути як фізична, так і юридична особа або держава, окрім управителя, відповідно до ч. 3 ст. 1033 ЦК України. Обов'язковими вигодонабувачами за договором управління майном є особи, котрі згідно з приписами ст. 1032 ЦК не можуть бути установниками управління, наприклад, особи з обмеженою цивільною дієздатністю, неповнолітні.

Особливу увагу також варто приділити моменту, з якого майно буде визначатися таким, що передане в управління. Нам відомо, що договір управління майном є реальним правочином, тобто самої лише згоди сторін не достатньо. Потрібно щоб сторони договору застосували якісь дії. Такою дією буде фактичне передання майна в управління. Обіцянка передати майно в управління не тягне в цьому випадку правових наслідків. Згода потенційного управителя й потенційного установника управління до моменту передачі майна може вважатися лише попереднім договором, тобто домовленістю сторін укласти договір у майбутньому [7, с. 672].

Визначившись з обсягом прав та обов'язків сторін договору, предметом договору та моментом передачі майна в управління, треба сказати декілька слів про порядок управління предметом договору. Щоб договір не визнавався оспорюваним, треба чітко прописати всі конкретні його аспекти та положення. Порядок управління предметом договору має зазначатися в договорі окремо, вказуючи на повноваження управителя. Ми розуміємо,

що це потрібно для того, щоб не допустити перевищення повноважень з боку управителя та подальших спорів установника управління та управителя. Саме тому у договорі слід визначити обсяг дій, що може вчиняти управитель з майном, переданим йому в управління. Також варто прописати, чи існуватимуть певні обмеження щодо вчинення управителем фактичних або юридичних дій (наприклад зміни цільового призначення будівлі чи земельної ділянки тощо).

Цікавим у даному питанні є те, що ЦК України, згідно зі статтею 1041 закріплює можливість передання майна в управління іншій особі (замісникові), тобто доручити йому вчиняти певні дії з майном вже від імені управителя, але це можливо лише тоді, якщо це передбачено договором. Саме тому ще раз наголошуємо на тому, що всі аспекти порядку та способів управління майном сторонам слід детально прописувати у договорі [1].

І, звичайно, управителю та установнику управління слід домовитися про розмір та форму оплати за управління. Право управителя на плату закріплене у статті 1042 ЦК України, де зазначено, що управитель має право на плату, зазначену у договорі. Тобто, презюмується, що оплата за цим договором є обов'язковою умовою. Ба більше, згідно з цією статтею, управитель також має право на відшкодування необхідних витрат, зроблених ним у зв'язку з управлінням майном [1].

Варто наголосити на відповідальності управителя за договором управління. Це регламентується статтею 1043 ЦКУ. По-перше, відповідальність управитель несе за неналежну турботливість до майна установника управління. Також встановлена відповідальність за будь-які збитки, якщо управитель не доведе, що наявність їх виникла не з його вини. Крім відповідальності перед установником управління та вигодонабувачем, управитель відповідає у субсидіарному порядку й перед іншими особами – за борги, що виникли у зв'язку зі здійсненням ним управління (якщо вартості майна, переданого в управління, недостатньо для задоволення вимог кредиторів). Це означає, що борги за зобов'язаннями, які виникли у зв'язку з управлінням майном, у першу чергу погашаються за рахунок цього майна, а у разі, коли його не вистачає для задоволення вимог кредиторів, стягнення звертається на майно, що належить на праві власності самому управителю [1].

Висновок. Часто в житті трапляються ситуації, коли власник майна не може належним чином ним розпорядитися, зазвичай це пов'язується з відсутністю певних знань та навичок для ефективного використання, тому на допомогу приходять договір управління майном. На підставі вищевикладеного, слід зробити висновок, що договір управління майном є реальним, двостороннім, строковим, оплатним і фидуціарним правочином. Договору управління майном притаманний високий ступінь довіри установника майна до управителя. Також у такого роду договору обов'язковим є визначення прав та обов'язків учасників договору, порядок та способи управління майном, щоб в подальшому не виникло суттєвих розбіжностей та спорів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 14.05.2022).
2. Щербина В., Боднар Т. Управління майном: поняття та зміст. *Університетські наукові записки*. 2020. № 1(73). С.6-17.
3. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.05.2022).
4. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text> (дата звернення: 14.05.2022).
5. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 14.05.2022).
6. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.05.2022).

7. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
8. Бажанов В.О., Бажанова В.О. Договір управління майном у цивільному праві України. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 23–26.
9. Цивільне право: підручник / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, А. Г. Бірюкова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право. 2014. Т. 2. 816 с.
10. Майданик Р.А. Проблеми довірчих відносин у цивільному праві : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2002. 502 с.
11. Некіт К.Г. Суб'єкти договору довірчого управління майном. *Юридичний вісник*. 2012. № 2. С. 65–70.
12. Гражданское право: учебник / под ред. Е.А. Суханова. 2-е изд. Москва : БЕК, 2000. Т. 2. 544 с.